

บทที่ 2

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวรรณกรรมปริทัศน์

การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการส่งออก และการแข่งขันในตลาดโลก และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอดีตที่ผ่านมา มีการทำการศึกษาในแง่มุมที่แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

(1) ทฤษฎีบริสุทธิ์ทางการค้าระหว่างประเทศ (Pure Theory of International Trade)

จากความพยายามอธิบายถึงสาเหตุการเกิดการการค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดการพัฒนาทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศเพื่ออธิบายการค้าและการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ และเพื่อให้ง่ายแก่การอธิบายจึงกำหนดให้มีประเทศที่ทำการค้าขายกันเพียงสองประเทศและสินค้าเพียงสองชนิดเท่านั้น โดยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศเริ่มต้นจากนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก อדם สมิท ได้เสนอผลงานทางวิชาการ เรื่อง An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (ค.ศ.1776) ซึ่งเป็นการค้นหาลักษณะและสาเหตุของการอยู่ดีกินดีของประเทศต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่า ความมั่งคั่งและการเพิ่มผลผลิตของประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการอยู่ดีกินดีของประชาชน และเห็นว่าการแบ่งงานกันทำมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลผลิต

นอกจากนั้น สมิท ยังชี้ให้เห็นว่า "การแบ่งงานกันทำในทุกระดับเกิดขึ้นเพราะประโยชน์ส่วนตัว และเป็นการวิวัฒนาการตามปกติของสังคมต่าง ๆ และเมื่อมีการแบ่งงานกันทำก็มีการค้าและการใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน" ดังนั้น "ความได้เปรียบของการแบ่งงาน (ทางสังคม) จึงสามารถนำมาใช้ในระดับระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกับในระดับประเทศ กล่าวคือ การค้าระหว่างประเทศแบบเสรีจะเกิดขึ้นถ้ามีความแตกต่างในด้านต้นทุนอย่างสมบูรณ์ (Absolute Cost) เกิดขึ้น" ด้วยเหตุนี้การค้าระหว่างประเทศตามหลักของสมิท จะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละประเทศมีความสามารถผลิตด้านใดด้านหนึ่งเก่งกว่าต่างประเทศเสมอไป ซึ่งเรียกว่า "ความถนัดในการผลิต

คนละด้าน" หรือกฎการได้เปรียบสัมบูรณ์ (Law of Absolute Advantage) ดังนั้นการทุ่มปัจจัยการผลิตไปผลิตสินค้าที่มีความได้เปรียบสัมบูรณ์แล้วแลกเปลี่ยนกันระหว่างประเทศในที่สุดแล้วจะทำให้การใช้ทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ได้ผลผลิตสูงที่สุด ซึ่งจะเป็นผลได้จากการผลิตตามความชำนาญเฉพาะอย่างโดยผลผลิตที่ได้รับมากที่สุดนี้จะถูกแบ่งไปเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศคู่ค้า

นอกจากนั้นสมิธยังให้ความสำคัญแก่การผลิตสินค้ามากกว่าการบริการ โดยเห็นว่าการเพิ่มผลิตภัณฑ์ประชาชาติสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ การโยกย้ายแรงงานจากการผลิตบริการมาผลิตสินค้าและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานโดยการแบ่งงานกันทำ ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยการผลิตที่สำคัญมีเพียงชนิดเดียวคือแรงงาน โดยแรงงานที่ใช้มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเท่ากันทุกหน่วย (Homogeneous) และการวัดมูลค่าสินค้าจะเป็นไปตามทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (Labour theory of value) เป็นหลักซึ่งมูลค่าสินค้าที่เกิดขึ้นจะถูกกำหนดโดยจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น ๆ ดังนั้นการวัดการได้เปรียบสัมบูรณ์จึงเป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของลักษณะในการผลิตของประเทศคู่ค้านั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะไม่มี การได้เปรียบสัมบูรณ์ในการผลิตสินค้าชนิดใด ๆ เลย ในขณะที่ประเทศคู่ค้าอีกประเทศหนึ่งกลับมีการได้เปรียบสัมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทุกชนิดเหนืออีกประเทศหนึ่ง และเมื่อพิจารณาจากกฎการได้เปรียบสัมบูรณ์แล้วประเทศทั้งสองจะไม่สามารถทำการค้ากันได้เลย ซึ่งโอกาสที่จะเกิดกรณีอย่างนี้เป็นไปได้มาก

ในปี ค.ศ.1816 เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ได้อาศัยแนวคิดและปรับปรุงทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของสมิธที่เกิดขึ้นเนื่องจากการได้เปรียบอย่างสัมบูรณ์ (Absolute Advantage) เป็นทฤษฎีการค้าเปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) โดยริคาร์โดเห็นว่าแต่ละประเทศควรจะส่งสินค้าที่มีความถนัด/มีความชำนาญหรือความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมากที่สุด (The most comparative advantage) เป็นสินค้าออกแล้วซื้อสินค้าที่ต่างประเทศมีความชำนาญในการผลิตมากกว่า หรือสินค้าที่ตนเสียเปรียบเมื่อเปรียบเทียบน้อยที่สุด (The least comparative advantage) เป็นสินค้าเข้าแทนการผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศ ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศจะสามารถเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อประเทศคู่ค้า ถ้าการค้าที่ตั้งอยู่บนหลักของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยความได้เปรียบดังกล่าวถูกกำหนดจากความแตกต่างระหว่างประเทศในเรื่องของผลิตภาพการผลิตของแรงงานซึ่งเป็นผลมาจากความ

แตกต่างกันในด้านเทคโนโลยีและฟังก์ชันการผลิต ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของริคาร์โดสามารถอธิบายถึงการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Direct Investment) ได้ ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ว่าปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างสมบูรณ์ (Complete international immobility of factors of production) และเนื่องจากกฎการได้เปรียบสัมบูรณ์ของสมิทและทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของริคาร์โดมีความเชื่อถือทฤษฎีทั้งสองสามารถอธิบายการค้าระหว่างประเทศได้ค่อนข้างแคบ โดยประเทศต่าง ๆ ที่ทำการค้าระหว่างประเทศจะพิจารณาเลือกชนิดสินค้าที่จะผลิตและส่งออกได้จากการเปรียบเทียบผลได้ ต้นทุนด้านแรงงานและประสิทธิภาพของแรงงานนั่นเอง โดยมูลค่าของสินค้าเกิดจากมูลค่าของแรงงานที่ใช้ในการผลิต ดังนั้นโอกาสในการนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการอธิบายการค้าและแบบแผนการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในสภาวะการณ์ปัจจุบันอาจเป็นไปได้ หากพิจารณาในแง่ของความแตกต่างระหว่างประเทศคู่ค้าในด้านประสิทธิภาพของแรงงานซึ่งต้องสอดคล้องกับความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบหรืออาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นจะสามารถอธิบายถึงแบบแผนการค้าระหว่างประเทศได้จริงก็ต่อเมื่ออัตราค่าแรงและโครงสร้างต้นทุนในการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันเท่ากันระหว่างประเทศ

(2) ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ และทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของเฮคเชอร์-โอห์ลิน (Factor Endowment and Heckscher-Ohlin Theory)

จากแนวคิดและการพัฒนาทฤษฎีทางการค้าระหว่างประเทศที่ผ่านมาเริ่มตั้งแต่สำนักคลาสสิก โดย อุดม สมิธ ได้เสนอว่า ความได้เปรียบของการแบ่งงาน สามารถนำมาใช้ในระดักระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกับในระดับภายในประเทศ กล่าวคือ การค้าระหว่างประเทศแบบเสรีจะเกิดขึ้นถ้ามีความแตกต่างทางด้านต้นทุนอย่างสมบูรณ์ (Absolute cost) เกิดขึ้น โดยประเทศที่มีต้นทุนในการผลิตสินค้าประเภทที่มีต้นทุนต่ำกว่าโดยสมบูรณ์ หรืออีกนัยหนึ่งคือ มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) จะเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าประเภทนั้น และนำเข้าสินค้าที่ตนมีต้นทุนสูงกว่าโดยสมบูรณ์

ต่อมาริคาร์โด (Ricardo) ได้เสนอแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่บนหลักของ "ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ" (Comparative Advantage) โดยในทฤษฎีของริคาร์โดนั้นความ

ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศหนึ่ง ๆ จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างประเทศในเรื่องผลิตภาพของแรงงาน¹

จากแนวคิดที่ผ่านมา การเปิดการค้าระหว่างประเทศเป็นผลเนื่องมาจากความแตกต่างของต้นทุน โดยยึดถือในทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (Labour Theory of Value) และกำหนดให้มีปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียวคือ แรงงาน และมีประสิทธิภาพของแรงงานหน่วยสุดท้ายคงที่ ซึ่งนับเป็นข้อบกพร่องในการนำทฤษฎีไปใช้จริง และเพื่อพัฒนาทฤษฎีทางการค้าระหว่างประเทศ และการลงทุนระหว่างประเทศให้มีความครอบคลุมสอดคล้องและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเป็นความพยายามของนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอ-คลาสสิกที่จะอธิบายว่า ทำไมประเทศหนึ่ง ๆ จึงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าหนึ่ง ๆ จากทฤษฎี "Factor Endowment" ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นในทศวรรษที่ 1930 โดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน 2 คน คือ อีไล เฮกเชอร์ (Eli Heckscher) และเบร์ทิล โอห์ลีน (Bertil Ohlin) โดยทฤษฎีของเฮกเชอร์-โอห์ลีน ได้อธิบายการค้าของประเทศหนึ่ง ๆ ภายใต้ประเด็นของปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรที่จะก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต (factor endowment) อันได้แก่ปัจจัยการผลิตประเภททุนและแรงงาน ซึ่งแต่ละประเทศจะมีความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตไม่เท่ากัน และนับเป็นความได้เปรียบอันเนื่องมาจากทำเลที่ตั้ง (Location specific advantages) ดังนั้น ประเทศหนึ่ง ๆ จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และจะส่งสินค้าเฉพาะสินค้าที่มีปัจจัยการผลิตอุดมสมบูรณ์ที่สุดและถูกใช้อย่างค่อนข้างเต็มที่ที่สุด ขณะเดียวกันก็จะนำเข้าสินค้าที่ปัจจัยการผลิตของสินค้านั้น ๆ หาได้ยากในประเทศนั้น ๆ ทฤษฎีของเฮกเชอร์-โอห์ลีนอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าประเทศคู่ค้ามีปัจจัยการผลิตเหมือนกันทุกประการ (Homogeneous) โดยปัจจัยการผลิตมี 2 ชนิด คือ ปัจจัยการผลิตประเภททุน และแรงงาน และไม่สามารถทำการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศได้ ไม่มีการกีดกันทางการค้า และไม่มีต้นทุนค่าขนส่ง (Transaction Cost) รวมถึงการกำหนดให้ฟังก์ชันการผลิตสินค้าของแต่ละประเทศเป็นฟังก์ชันเดียวกัน และรสนิยมการบริโภคของแต่ละประเทศเหมือนกัน ดังนั้นประเทศหนึ่ง ๆ จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตและส่งออกสินค้าที่มีปัจจัยการผลิตอุดมสมบูรณ์และถูกใช้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภายใต้ทฤษฎีเฮกเชอร์-โอห์ลีน บทบาทของปัจจัยการผลิตที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศได้ถูกทำให้เห็นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

¹ สุวิทย์ ภรณ์วลัย. ทฤษฎีบรรษัทข้ามชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 115

แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมาทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลินได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในประเด็นต่อไปนี้²

1. การสมมติให้ไม่อาจเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ ฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันหมดทุกประเทศ และการแข่งขันเป็นแบบระหว่างหน่วยย่อย ๆ เช่นนี้ย่อมมีนัยว่าตลาดทั้งหลายประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ยอมรับการมีความล้มเหลวของตลาดซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

2. การสมมติให้ไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องข่าวสาร (Information) และไม่มีกำแพงกีดกันการค้าและการแข่งขันก็ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

การค้าระหว่างประเทศจะเป็นเพียงรูปแบบเดียวที่เป็นไปได้ของการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการสมมติให้ปัจจัยการผลิตไม่อาจเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศและฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันระหว่างประเทศทำให้ทฤษฎีไม่อาจอธิบายถึงการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เครื่องมือ เครื่องจักร รวมถึงช่างเทคนิค ฯลฯ ในรูปแบบของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Foreign direct investment) ประกอบกับในแง่ของความเป็นจริงแล้วการค้าระหว่างประเทศมิได้เกิดขึ้นอย่างเสรี แต่เกิดขึ้นภายใต้การรวมกลุ่มและการกีดกันทางการค้า แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีเฮกเซอร์-โอห์ลิน (ในระยะแรก: ก่อนทศวรรษที่ 1950) ก็สามารถอธิบายถึงสาเหตุการค้าระหว่างประเทศได้ในระดับหนึ่ง ถึงแม้จะอธิบายถึงการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศไม่ได้ก็ตาม โดยทฤษฎีเฮกเซอร์-โอห์ลินมีความแตกต่างจากทฤษฎีของริคาร์โดตรงข้อสมมติที่ว่าฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันระหว่างประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงการกระจายของข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างประเทศสามารถกระทำได้อย่างเสรีและทันทีทันใดนั่นเอง

จากแนวคิดหลัก ๆ ของเฮกเซอร์ตั้งแต่ปี 1919 ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนกระทั่งเป็นทฤษฎีเฮกเซอร์-โอห์ลินในปี 1950 และในระยะเวลากว่า 20 ปีหลังจากนั้น ก็ได้มีความพยายามในอันที่จะพัฒนาทฤษฎีเฮกเซอร์-โอห์ลินเพื่อลดจุดด้อยของทฤษฎีให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับ

² สุวินัย ภรณวลัย, เรื่องเดียวกัน, 116

ความเป็นจริง (Realism) มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยทิศทางในการปรับปรุงทฤษฎีเฮกเซอร์-โอห์ลิน มีการกระทำไปใน 2 ทางคือ

1. Neo-factor theories of trade

ซึ่งเป็นการขยายทฤษฎี H-O ซึ่งมีแค่ 2 ปัจจัยการผลิต ให้ครอบคลุมถึงปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่เป็น Location-specific endowments ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยจำพวกทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งก็มีผลสำคัญในการกำหนด "ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ" เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ Neo-factor theories ยังเสนอให้ยอมรับความแตกต่างในคุณภาพของปัจจัยป้อนเข้า กล่าวคือทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการกำหนด "แรงงาน" (Labour) ให้เป็นปัจจัยเดียว ๆ (Single factor) ของการผลิต แต่เห็นว่าการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ หรือใน Human capital อันได้แก่แรงงานที่มีทักษะสูงเป็นมืออาชีพและมีความสามารถในการจัดการหรือการบริหาร ย่อมสามารถสร้างความได้เปรียบในผลผลิตที่เป็นสินค้าที่ใช้ทักษะหนาแน่น (Skill-intensive goods) ให้แก่ประเทศนั้นได้ เพราะฉะนั้นทักษะของแรงงานจึงควรจะถูกพิจารณาเป็นปัจจัยที่สามของการผลิตนอกเหนือไปจากทุนและแรงงานในทฤษฎี H-O และทฤษฎีทรัพยากรมนุษย์อันนี้แหละที่ได้ช่วยทำให้ทฤษฎี H-O มีลักษณะทั่วไปยิ่งขึ้น กล่าวคือมีความเหมาะสมที่จะใช้กับกรณีของการค้ากับการให้สิทธิบัตร และการลงทุนระหว่างประเทศได้ เพราะฉะนั้น Neo-factor theories จึงช่วยทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับการลงทุนระหว่างประเทศชัดเจนยิ่งขึ้น

2. Neo-technology theories of trade

ในขณะที่ข้อสมมติของ Neo-factor theories ยังตั้งอยู่บนสภาพแวดล้อมที่เป็นการแข่งขันโดยสมบูรณ์และพัฒนาทฤษฎี H-O ในรูปของการขยายทฤษฎีนั้น Neo-technology theories กลับถือเอาสภาพแวดล้อมที่เป็นการแข่งขันแบบไม่สมบูรณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา และมุ่งไปที่การพัฒนาในทิศทางเดียวกับของริคาร์โด กล่าวคือสมมติว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบถูกกำหนดมาจากความแตกต่างระหว่างประเทศในด้านเทคโนโลยี ความแตกต่างที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งระหว่าง Neo-factor theories กับ Neo-technology theories ก็คือ ในขณะที่ Neo-factor theories เน้นไปที่การอธิบายตัวแปรใหม่ ๆ ที่เป็นตัวกำหนด "Location advantage" หรือ

ความได้เปรียบจากทำเลของประเทศนั้น ส่วน Neo-technology theories กลับให้ความสนใจกับการเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สิน (Asset) บางอย่างของบริษัท เช่น เทคโนโลยีซึ่งก็หมายความว่าทฤษฎีนี้หันไปเน้นยังปัจจัยใหม่ ๆ ที่เป็นตัวกำหนด "Ownership advantage" (ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ) ของบริษัทในประเทศนั้น

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับการค้าสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยในแง่ของการค้าระหว่างประเทศส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกการนำเข้า และมาตรการกีดกันทางการค้า ที่มีผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นหลัก โดยมีผู้ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

Supee Teravaninthorn (1978) ได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการของการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเชื่อมโยงกับสภาพตลาดและการค้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยวิเคราะห์ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจปัจจัยใดที่มีส่วนก่อให้เกิดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม ในการวิเคราะห์การพัฒนาของอุตสาหกรรมสิ่งทอนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบจำลองวัฏจักรการผลิตของ R. Vernon และ K. Akamatu ในการวิเคราะห์โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศและการขยายการส่งออก ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ทางด้านอุปสงค์ ได้ทำการศึกษาถึงความสามารถในการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผลการศึกษาในส่วนแรก คือทางด้านอุปทานของสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอพบว่า การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อหัว (Per Capita Private Consumption Expenditure) ก่อให้เกิดอุปสงค์ต่อสิ่งทอ การลดลงของราคาสินค้าสิ่งทอโดยเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่นๆ ก็ก่อให้เกิดการกระตุ้นในอุปสงค์เช่นกัน อย่างไรก็ตามการขยายตัวของการบริโภคผลิตภัณฑ์สิ่งทอส่วนใหญ่เป็นการหันมาใช้ผ้าที่ผลิตจากใยสังเคราะห์มากกว่าผ้าที่ผลิตมาจากฝ้าย นอกจากนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐบาลรวมทั้งอุปทานแรงงานราคาถูกเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเกิดการขยายความสามารถในการผลิตในที่สุด

สำหรับผลการศึกษาในส่วนที่สองคือในประเด็นทางด้านอุปสงค์ พบว่าอุตสาหกรรมส่งออกสินค้าสิ่งทอของประเทศไทยมีความสามารถในการขยายตัวไม่มากนัก ความสำเร็จในการ

ขยายตัวของการส่งออกเกิดขึ้นเนื่องจากความสามารถในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และทักษะในการจัดการเครื่องจักรอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นหลัก

นอกจากนี้การศึกษานี้ครั้งพบว่า การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยมีจุดอ่อนในเรื่องคุณภาพและความหลากหลายของตัวสินค้า กล่าวคือ สินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอส่งออกของประเทศไทยมีคุณภาพปานกลาง ไม่สูงมากนัก และไม่มี ความหลากหลายในตัวสินค้า ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยก็คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับตลาด โดยเฉพาะตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบของตลาดต่างประเทศ

นิวัฒน์ ชัยรัตนฤกษ์ดี (2524) ได้ทำการศึกษาถึงผลการจำกัดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑสิ่งเข้าสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรปต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย โดยเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศฮ่องกง ไต้หวัน และเกาหลีใต้ โดยใช้ข้อมูลสถิติจากแหล่งต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2513-2523 มาทำการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การเจรจาข้อจำกัดปริมาณการนำเข้าของสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรปที่มีต่อผลิตภัณฑสิ่งทอไทยมีความยืดหยุ่นมากกว่ากรณีของประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ จึงทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในการศึกษาคครั้งนี้คือ สินค้าในหมวดสิ่งทอประเภทผ้าประดิษฐ์นั้น ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและส่งออก ในขณะที่ประเทศไทยเสียเปรียบ กรณีสินค้าประเภทเส้นด้ายประดิษฐ์และผ้าฝ้ายทอชนิดตกแต่งสำเร็จรูป ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและส่งออก สำหรับสินค้าหมวดสิ่งทอประเภทผ้าฝ้ายทอ ผ้าดิบ และผ้าไหมทอนั้น ประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศอุตสาหกรรมใหม่มีความได้เปรียบลดลง

สำหรับผลการวิเคราะห์ในหมวดสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป พบว่า ประเภทสินค้าที่ประเทศไทย และประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ มีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและการส่งออก ได้แก่ เครื่องแต่งกายทั้งของบุรุษ และของสตรี ที่ทำมาจากเส้นใยประดิษฐ์ เสื้อเชิ้ตบุรุษที่ทำด้วยผ้าฝ้าย ละเสื้อเวดเตอร์ชนิดถักด้วยฝ้ายรวมทั้งถุงมือถุงเท้าชนิดถัก

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ผู้ผลิตชาวไทยมีความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ส่งออกจากประเทศอื่น แต่มีจุดบกพร่องอันเนื่องมาจากความไม่รับผิดชอบและความซื่อสัตย์ในการผลิตตามคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้น ประเทศไทยยังคงมีความเสียเปรียบทางด้านราคา คุณภาพ และการออกแบบ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย ผู้ผลิตควรทำการปรับปรุงการผลิตให้มีต้นทุนที่ต่ำลง และรัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆให้แก่ผู้ผลิตชาวไทยด้วย

ภทจรจิต ชุมวรฐายี (2538) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปประเทศในข้อตกลง MFA โดยทำการศึกษาในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา และประชาคมยุโรป ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาได้ทำการศึกษาถึงพัฒนาการของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงของการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า จนกระทั่งถึงการผลิตเพื่อสนับสนุนการส่งออก จากนั้นได้ทำการศึกษาในรายละเอียดของข้อตกลงการค้าสิ่งทอตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาการตกลงแบบทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป

ผลการศึกษาพบว่า การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraints: VER) มีผลทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปชาวไทยไม่สามารถขยายกำลังการผลิตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 และผลจากการใช้มาตรการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ ทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปชาวไทยสูญเสียรายได้ไปเป็นจำนวนมหาศาล จากการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการประมาณค่าทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2534 พบว่าประเทศไทยสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้รวม 1.47 พันล้านบาท โดยแบ่งเป็นรายได้ที่สูญเสียจากมาตรการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปยังสหรัฐอเมริกา และประชาคมยุโรป เท่ากับ 0.25 และ 1.22 พันล้านบาท ตามลำดับ

สมศักดิ์ ลากเจริญ (2536) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย โดยทำศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย ได้แก่ เครื่องนุ่งห่มและผ้าผืน ในการศึกษานี้ผู้ทำการศึกษาได้ทำการ

วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 มาทำการศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนา(Descriptive Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกานำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ค่าจ้างแรงงานต่ำประกอบกับการที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ แข็งตัวขึ้น จึงทำให้สหรัฐอเมริกาขาดดุลการค้าเป็นจำนวนมหาศาล ประกอบกับการที่สหรัฐอเมริกาประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือปัญหาภาวะอัตราเงินเฟ้อสูง และเกิดการว่างงานอย่างรุนแรง ดังนั้นสหรัฐอเมริกาก็ดำเนินการแก้ปัญหาโดยการใช้นโยบายกีดกันทางการค้า

มาตรการกีดกันทางการค้าที่สหรัฐอเมริกานำมาใช้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ มาตรการทางด้านภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี โดยมาตรการทางด้านภาษีกำหนดให้ประเทศไทยต้องชำระภาษีนำเข้าสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 1.23 ส่วนมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีนั้นสหรัฐอเมริกาได้กำหนดโควตาการนำเข้าสินค้าสิ่งทอจากประเทศไทย รวมทั้งออกกฎหมายควบคุมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในปี พ.ศ. 2528 และ 2530 โดยแบ่งประเภทของผู้ส่งออกเป็นกลุ่มตามส่วนแบ่งตลาด ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ทำให้สินค้าสิ่งทอของไทยถูกกำหนดอัตราเพิ่มของการส่งออกในอัตราจำกัด

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ทำการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อผู้ประกอบการชาวไทยประสบปัญหาจากการจำกัดการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา ผู้ประกอบการชาวไทยก็พยายามที่จะแสวงหาตลาดใหม่มาทดแทนตลาดสหรัฐอเมริกา เช่น ตลาดในกลุ่มประเทศอาหรับ แอฟริกา นอกจากนี้ผู้ทำการศึกษาชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการถูกจำกัดการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาว่าทำให้ผู้ประกอบการชาวไทยเกิดความตื่นตัวที่จะทำการพัฒนาคุณภาพของสินค้าตลอดเวลา และมีความขวนขวายที่จะแสวงหาตลาดใหม่ๆอยู่เสมอ

นิจพร โฆษิตสถาพร (2517) ทำการศึกษาถึงบทบาทของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายในประเทศไทยที่มีผลต่อเศรษฐกิจทางด้านที่มีส่วนช่วยในการดึงเงินตราจากต่างประเทศจากการเข้ามาลงทุนของชาวต่างประเทศ โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้าย และข้อมูลทุติยภูมิจากวารสาร เอกสาร และบทความต่างๆประกอบกัน

จากการศึกษาพบว่าบทบาทของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายในประเทศไทยมีความสำคัญในประเด็นของการทำรายได้จากการเป็นสินค้าส่งออกให้แก่ประเทศไทยเป็นมูลค่าสูง โดยมีการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และมีการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาทำการลงทุนในประเทศไทย นอกจากนี้การผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอผ้าฝ้ายยังมีส่วนช่วยให้มีการนำผลผลิตจากภาคการเกษตรมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์มากขึ้น และสามารถช่วยสร้างตำแหน่งงานทำให้ปัญหาการว่างงานบรรเทาลง

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้าย ได้แก่ การขาดแคลนวัตถุดิบฝ้ายในประเทศ ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยการให้ความรู้ทางวิชาการ การจัดหาทุนให้เกษตรกร การจัดระบบการชลประทานให้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้ทำการศึกษา ยังเสนอให้มีการจัดตั้งนิคมสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย ปัญหาอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการทอผ้าฝ้ายคือ ปัญหาในเรื่องการซื้อขายฝ้าย ควรมีการกำหนดราคาตามมาตรฐานของฝ้าย รวมทั้งโรงงานทอผ้าควรให้ความร่วมมือในการซื้อฝ้ายจากโรงปั่นด้ายที่ใช้ฝ้ายที่ผลิตภายในประเทศ และผู้ทำการศึกษา ยังมีข้อคิดเห็นว่าภาครัฐควรทำการปรับปรุงลักษณะของการให้ความช่วยเหลือให้มีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของผู้รับความช่วยเหลือให้มากขึ้น

แกมแก้ว ทวีธนากร (2537) ได้ทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยซึ่งพิจารณาจากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(Comparative Advantage) โดยทำการศึกษาจากต้นทุนการใช้ทรัพยากรในประเทศ (Domestic Resources Cost: DRC) และใช้ข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิประกอบกัน

ผลที่ได้รับจากการศึกษาคือ ในอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นนั้น อุตสาหกรรมเส้นใยฝ้ายไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้นอุตสาหกรรมเส้นใยฝ้ายจึงไม่เหมาะสมที่จะทำการผลิต ในขณะที่อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มีประสิทธิภาพในการผลิต เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ดังนั้นจึงสมควรที่จะทำการผลิต ส่วนอุตสาหกรรมขั้นกลางของระบบโครงสร้างสิ่งทอ พบว่า อุตสาหกรรมด้ายฝ้ายไม่มีประสิทธิภาพ แต่อุตสาหกรรมด้ายจากเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมทอผ้ามีประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้นอุตสาหกรรมขั้นกลางที่ควรทำการผลิตต่อไปได้แก่ อุตสาหกรรมด้ายจากเส้นใยประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมทอผ้า เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปซึ่งเป็น

อุตสาหกรรมซึ่งเป็ลย ของอุตสาหกรรมสิ่งทอก็มีประสิทธิภาพในการผลิต และควรทำการผลิตติดต่อกัน

เมื่อพิจารณาถึงนโยบายต่างๆของรัฐบาลที่ทำการส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอประกอบกับผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า การสนับสนุนการผลิตอุตสาหกรรมใยฝ้ายและด้ายฝ้ายซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตจะก่อให้เกิดการสูญเสียทางสังคมจากการเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรในประเทศ เนื่องจากหากนำเอาทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ในการผลิตอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นรัฐบาลจึงควรที่จะสนับสนุนในส่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบในการผลิต ควบคู่ไปกับการเร่งพัฒนาการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพให้ดีขึ้น ซึ่งอาจให้การสนับสนุนโดยหาแหล่งวัตถุดิบขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพดี ราคาถูกภายในประเทศ เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบขั้นพื้นฐานที่สามารถทดแทนการนำเข้า และสามารถลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอมากขึ้น

วงศกร ตั้งคำ (2539) ได้ทำการศึกษาถึงสถานภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงสถานภาพ และศักยภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมย่อยทั้ง สอง อุตสาหกรรมนี้ โดยใช้วิธีการพรรณนาความ จากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และข้อมูลทุติยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์เน้นการใช้เครื่องจักรในการผลิตเป็นหลัก ตรงข้ามกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะแรงงานฝีมือ ในความคิดเห็นของผู้ประกอบการเห็นว่าประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในอุตสาหกรรมทั้งสองประเภททัดเทียมกัน ส่วนทางด้านเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ใช้เครื่องจักรจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปใช้เครื่องจักรจากต่างประเทศและเครื่องจักรที่ผลิตในประเทศประกอบกัน เช่นเดียวกับด้านวัตถุดิบที่อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ใช้ก็เป็นวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นหลัก ด้านอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปใช้วัตถุดิบจากทั้งในประเทศและต่างประเทศประกอบกัน นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่เป็นการร่วมทุนกับต่างประเทศ โดยเฉพาะจากญี่ปุ่น ขณะที่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นกิจการของคนไทย แต่ละกิจการมีรูปแบบการรับเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน ซึ่ง

ส่วนใหญ่จะได้รับการทำสัญญาซื้อขายเครื่องจักรเป็นหลัก ทางด้านประสิทธิภาพการผลิตของแต่ละอุตสาหกรรมนั้นพบว่า อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่ผลิตได้เต็มกำลังการผลิตแล้ว แต่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่ยังผลิตได้ไม่เต็มที่เนื่องจากสาเหตุทางด้านการตลาด และปัญหาด้านบุคคลากรที่มีฝีมือไม่เพียงพอ

ทางด้านการตลาด อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มีลูกค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป จีน ขณะที่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดเล็กเป็นกลุ่มลูกค้าในประเทศ และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยส่วนมากเป็นการรับจ้างผลิตจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป ในแง่ของคู่แข่งขั้นนั้น คู่แข่งขันของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์เป็นคู่แข่งขั้นจากทั้งในและต่างประเทศ ส่วนอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่แข่งขันกับต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตามก็ดี อุตสาหกรรมทั้งสองประเภทมีความสามารถในการแข่งขันได้ดีเนื่องจากคุณภาพสินค้าสูงกว่าคู่แข่งขั้น

ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอแบ่งเป็นปัญหาภายในประเทศและปัญหาจากต่างประเทศ โดยปัญหาภายในประเทศของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ได้แก่ ราคาวัตถุดิบ ค่าแรง และภาษีอากร ส่วนปัญหาภายในของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นปัญหาด้านค่าแรง ทางด้านปัญหาจากต่างประเทศนั้นอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ประสบกับปัญหาภาษีการนำเข้าวัตถุดิบ ขณะที่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประสบกับปัญหาด้านภาษีอากร การกีดกันทางการค้า และขั้นตอนในการส่งออก

อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปยังสามารถดำรงอยู่ได้หากผู้ผลิตมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสินค้าของตนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ประสบกับการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ควรมีการยกระดับคุณภาพสินค้าของตนเพื่อแข่งขันกับผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูประดับสูงจากประเทศอื่นที่มีต้นทุนสูงกว่า แทนที่จะผลิตสินค้าคุณภาพต่ำเพื่อแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่า แต่ทั้งนี้รัฐบาลต้องมีการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมทั้ง 2 ประเภทในด้านต่างๆอย่างจริงจัง อีกทางหนึ่งด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยจึงจะสามารถดำรงอยู่ได้